

IN MEMORIAM

IN MEMORIAM — DRUGU VLADIMIRU BAKARIĆU

Ni socijalna ni profesionalna nužnost nije navela druga Vladimira Bakarića u redove revolucionarâ već intelektualna potreba čovjeka za ostvarivanjem vrednotâ ljudskog zajedništva — pripadanje socijalističkoj revoluciji.

Od svoje dvadesete godine Vladimir Bakarić aktivno učestvuje u revolucionarnom radničkom pokretu. Već u studentskim danima on je borac, prerasta u plejadu jugoslavenskih komunista koji čine KPJ Partijom Boraca.

Kao sekretar partijske organizacije na Zagrebačkom sveučilištu, Vladimir Bakarić završava studij prava. A godine 1937. postiže doktorat prava.

Od 1936. do 1941. radio je kao sudski i advokatski pripravnik u Zagrebu.

Godine 1937. postaje član Agitpropa CK KPH, urednik i suradnik *Vjesnika* — a od tada piše, objavljuje i traga.

Ni hapšenja ni progoni ne umanjuju intenzitet njegova akcionog interesa. Uvijek na tragu razvoja i perspektiva socijalističke revolucije.

Osebjuna intelektualna radoznalost Vladimira Bakarića i njegov samosvojni revolucionarni duh uvode ga u bitku teorijsko metodoloških problema i pitanjâ oko konkretnoga.

Bakarića u svemu tome ne zaokupljaju samo postojeći sukobi između realnog i utopijskog u pokretu, on stalno traga za mogućnostima prevladavanja toga sukoba na razini ne samo historije već socijalističke revolucije. Njega neprekidno vuče nešto što se stvara u pokretu unutar naše »seljačke domovine«. Zapravo njega zaokuplja sveukupna potencijalna mogućnost ne samo radničke klase već i seljaštva i inteligencije.

To svoje pripadanje socijalističkoj revoluciji izgrađivao je Bakarić na onom lenjinskom principu — na mogućnosti objedinjavanja teorije i prakse u realnom — u konkretnoj akciji.

On je neprekidno nastojao da osmisli, aktualizira i ono što je svakidašnjica pritisla i prikrila — potisnula kao nemoguće... On je misaono ponirao u pokrenutu revoluciju i tako je tražio istinu proletarijata odgonetajući neslaganje pojma proletarijata i njegove empirijske egzistencije. Bakarić u svojim radovima ne svodi proletarijat samo na njegov društveni položaj već iz toga izvodi i insistira na historijskoj ulozi proletarijata. Na Marxovom tragu Bakarić na različite načine upozorava da istina proletarijata nije u samootkrivanju toga položaja — da ta istina nije u »filozofiji bijede« već u pronicanju svekolike »bijede filozofije«. Dakle, da se istina proletarijata ne otkriva kao nešto (samo)postojeće (»klasa po sebi«) već kao nešto što se

stvara i rastvara («klasa za sebe»). Upravo tako Bakarić koncentrirala svoju pažnju na pojam povijesnog, osvjetljavajući ga marksistički kao vrijednosni pojam.

U svojim radovima otvarao je mogućnost za analizu i ocjenu — za kritički pristup — različitim pristupima revoluciji. A kad je riječ o kritičkom pristupu Bakarić je uvijek okrenut onoj oštrici kritike koja doseže revolucionarno-stvaralačku alternativu. Pri tome on nije štedio ni sebe ni stvar pokreta. Tako je prevladavao granice realnog (politike) na ekonomskoj, političkoj i kulturnoj razini. Uvijek u potrazi kako revolucionarnih putova tako i njenih stranputica.

To samosvojno pripadanje revoluciji Bakarić je svjesno izgrađivao i izgradio kao Titov suborac — drugačiji nije ni mogao biti. Tu nema ni prekidâ ni raskida. To je uvijek susret s obavezama izgradnje jedne nove dimenzije bratstva i jedinstva naših narodâ. U tome se i samoupravljanje javlja, ne kao krajnji cilj i svrha već kao nova dimenzija našeg historijskog hoda. To je Bakarić posebno naglašavao u stavovima koji nalažu da se znaju i pitanja i odgovori pred granicama samoupravljanja. On je naglašavao da se samoupravljanje ne može razvijati izvan već unutar historijskog razvitka (svoje samorealizacije) radničke klase i da je upravo od toga zavisna i izgradnja socijalizma.

I kad se opraštamo od jednog tako izgrađenog revolucionarna-marksiste mi se zapravo nalazimo pred obavezama naše svekolike revolucionarne baštine u koju je svoje pregalaštvo unosio i drug Bakarić kao i svi Titovi suborci — svaki na svoj način — svi za jedno, za naše zajedničko djelo — za socijalističku revoluciju.

Vladimir Bakarić nas je obogatio svojim pregalaštvom i za jedan teorijsko-metodološki putokaz u pristupu.

U odavanju pošte našem drugu Vladimiru Bakariću — u minuti šutnje — prvo nam je na umu ta njegova samosvojna stvaralačka djelatnost — ono po čemu on ostaje ugrađen u naše djelo kao neizbrisiva revolucionarna vrednota . . .

Slava drugu Vladimiru Bakariću!

Nedjeljka Vukojević

(S komemoracije na Filozofskom fakultetu u Zadru.)

Seid Traljić, viši sveučilišni predavač na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zadru, poznato je i priznato ime ne samo u našoj nego i u evropskoj povijesnoj znanosti i orijentalistici. U povodu prerane i iznenadne smrti ovoga zaslužnoga znanstvenog radnika i pedagoga donosimo nekoliko podataka koji bi mogli korisno poslužiti budućem biografu njegova cjelokupnog života i rada.

Rodio se 10. travnja 1915. u sarajevskom Vratniku. Potječe iz činovničke obitelji. Osnovnu školu i šest razreda gimnazije završio je u Sarajevu, a sedmi i osmi razred i maturu (1940) u Zagrebu. Studirao je nacionalnu i opću povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1941. do 1943. radio je kao činovnik u ministarstvu prosvjete, a od 1943. do 1945. u Državnom arhivu u Zagrebu. Od 1945. do 1947. je studirao i davao privatne instrukcije kako bi se materijalno održavao. Neko vrijeme predavao je povijest u Invalidskom domu u Zagrebu. Diplomirao je u veljači 1949. Nakon diplomiranja primljen je za asistenta u Historijskom institutu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, najprije u honorarni, zatim u stalni radni odnos. Osnutkom istoimenoga Akademijina instituta u Zadru (1954) prelazi u novu znanstvenu ustanovu (1957) u kojoj ostaje do godine 1980. najprije kao asistent, zatim stručni, pa znanstveni suradnik. Godine 1980. izabran je za višeg sveučilišnog predavača za Opću povijest srednjega vijeka na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zadru. Uz taj predmet predavao je, u produžnoj nastavi, Hrvatsku povijest novoga vijeka (1526—1790).

Još kao gimnazijalac u Sarajevu Seid Traljić pokazivao je sklonost prema povijesti. To se najbolje očitovalo u njegovu prvencu »Narodna tradicija o sarajevskom gradu« (1934), kojega je objavio u sarajevskom *Islamskom svijetu* iste godine. Prve metodološke savjete i podstrek u radu dobio je od profesora Hamdije Kreševljakovića, te ga je znanstvena znatiželja za prošlost rodnog Vratnika dovela do još dvije verzije koje je objavio u *Novom Behuru* (1934/35.) i u *Jugoslavenskom listu* (1937), a ova posljednja pretiskana je u zasebnu knjižicu iste godine.

U njegovim ranim radovima u središtu zanimanja je Bosna pod turskom upravom, ali se ne drži uvijek tih okvira. Pisao je, između ostaloga, o narodnoj tradiciji sarajevskih Muslimana, muslimanskim prezimenima, utjecaju Turaka na život Muslimana, o muslimanskim nadgrobnim spomenicima i tome slično. Najprije je počeo istraživati narodnu tradiciju o rodnom gradu, zatim postupno prelazio na različite teme. Zanimale su ga, između ostaloga, povijesne ličnosti, napose muslimansko školstvo, te je bio među prvima u Bosni i Hercegovini koji se bavio tim problemom. Iz toga područja objavio je više radova. I kasnije se vraćao toj temi i pomišljao kako bi je obradio u cijelosti. Zanimao se za kulturnu prošlost Sarajeva i Bosne pišući o nestalim džamijama mesdžidima u Sarajevu, Gazi Husrevbegovoj knjižnici, najbogatijoj zbirci izvora za povijest Bosne i Hercegovine pod turskom upravom, arebici itd. Dobro je poznao bosansko-hercegovačku periodiku o čemu svjedoči njegova dopuna u povodu izišle bibliografije (1951). Gotovo sve svoje rane radove tiskao je u sarajevskoj i zagrebačkoj periodici.¹

¹ U sarajevskom i zagrebačkom razdoblju njegova javnog rada, pored članaka u raznim periodicima, ogledao se i u pisanju prikaza, bilježaka i re-

Na studijama u Zagrebu Seid Traljić stekao je solidnu stručnu i opću naobrazbu i kvalifikaciju profesionalnoga povjesničara. Uz temeljne studijske discipline, na Fakultetu, slušao je i pomoćne predmete, primjerice: pomoćne povijesne znanosti, latinski jezik, etnologiju s etnografijom, te povijest hrvatske i srpske književnosti. U Zagrebu Seid Traljić znanstveno je sazrijevao i postupno se usmjeravao na nove teme. Tu su počeci njegova kvalitativnog napretka, osobito u metodološkom pristupu obradbe pojedinih tema. Uz prof. H. Krešeljakovića novi uzori su mu bili sveučilišni profesori Josip Matasović i dr. Jaroslav Šidak. Ova trojica naših učenjaka ostavila su trajan biljeg u njegovu znanstvenom radu.

Dolaskom u Historijski institut u Zagreb S. Traljić pokazuje zanimanje za pomoćne povijesne znanosti, posebno za slavensku paleografiju, filigranologiju i heraldiku. Stečena specijalizacija na Paleografsko-arhivističkom tečaju u Historijskom institutu (1848/49.) puno mu je pomogla u daljem radu. To se lijepo uočava u obradi Palinićeva rukopisa heraldičkoga sadržaja, kojega je usporedio s ostalim pristupačnim rukopisima tzv. »Ilirskih grbovnika«, zbog evidencije međusobnih odnosa, razlika u oblicima grbova, te imena obitelji kojima se pripisuju. Traljić je utvrdio upotrebu bosančice kao grafije za pisanje turskih tekstova od srednjega vijeka do sredine devetnaestoga stoljeća. Dragocjenu pomoć imao je od dra Vladimira Mošina; skupa su obradili ćirilске rukopise u Akademijinu arhivu, kao i ćirilске rukopise u Bosni i Hercegovini.

Profesor Traljić pokazivao je posebno zanimanje za tzv. vodene znakove. Skupa s profesorom Mošinom prikupljao je građu po našim arhivima, počevši od prve pojave vodenih znakova do konca osamnaestoga stoljeća. Nakon toga slijedila je zajednička knjiga *Vodeni znakovi XIII i XIV stoljeca* (1959) u izdanju JAZU u Zagrebu. To djelo je zapaženo i u inozemstvu. Samostalno je pisao o filigranologiji kao i o kontramarkama na talijanskom papiru, gdje su dati najznačajniji primjeri od kasnoga srednjeg vijeka i početka šesnaestoga stoljeća.

Po svom životnom opredjeljenju Seid Traljić ponajviše je povjesničar. To se najbolje očituje otkako je prešao u zadarski Institut Akademije. U središtu njegova istraživačkoga interesa bila je Dalmacija i s njom u vezi Bosna ili preciznije rečeno izvozno-uvozna trgovina Bosne u Dalmaciju kao i tranzitna trgovina, preko dalmatinskih luka, u talijanske jadranske gradove.² Koristeći bogatu izvornu građu iz zadarskoga i ostalih naših arhiva, kao i Državnoga arhiva u Veneciji, prof. Traljić znatno je doprinio boljem poznavanju prošlosti Dalmacije pod turskom upravom.

Njemu također pripada zasluga što je prvi obradio dalmatinske emporije za bosansku robu, zatim dalmatinsko-bosanske veze i odnose od 15. do 19. stoljeća, napose pogranične odnose na zadarskom području, koji obuhvaćaju međuljudske, vojne, političke, kulturne i druge veze. Ugrožen od Turaka Zadar se gotovo dva stoljeća prehranjivao na taj način što je uvezio žitarice iz prekomorskih zemalja. U mirnim

cenzija po raznim novinama, napose u *Historijskom zborniku*. Bio je suradnik *Hrvatske enciklopedije* i *Enciklopedije Leksikografskog zavoda* u Zagrebu.

² Prof. Traljić bio je veoma dobro upućen u historiografsku literaturu, napose u onu koja se odnosi na povijest Bosne i Hercegovine. Koliki je bio ljubitelj knjiga najbolje svjedoči njegova osobna knjižnica.

vremenima zadarska luka služila je kao povlašćena skela za prijevoz živoga blaga iz Bosne u Veneciju. Ta se je trgovina odvijala do početka devetnaestoga stoljeća, a kasnije je postupno opadala.

Profesor Traljić posebno je obradio Vranu pod turskom upravom od početka petnaestoga do konca osamnaestoga stoljeća i utvrdio da je Vrana bila značajno poljodjelsko središte i gradsko naselje s oko petsto kuća, nekoliko džamija, jedan han i kupalište. Pisao je i o Ninu za tursko-mletačkih ratova, te ispravio neke ranije historiografe koji su turske navale u ovo područje stavljali odmah nakon pada bosanske države, dok ih Traljić pomiče na početak 16. stoljeća. Utvrđuje da je za kandijskoga rata stanovništvo spalo na četrdeset obitelji. Proučavao je i Drniš u šesnaestom i sedamnaestom stoljeću, te izvoz drva preko Obrovca, koncem šesnaestoga stoljeća, šibensku trgovinu sredinom sedamnaestoga stoljeća itd. U znanstvenim istraživanjima izlazio je iz okvira Dalmacije i Bosne, doticao se Venecije, Ancone i Senigalije s kojima je Bosna imala trgovačku razmjenu. Zanimao se za stanje i organizaciju turske ratne mornarice, osvajačke pothvate, osobito za sultana Sulejmana i vezira Mehmeda Sokolovića.

S ovim se ne iscrpljuju svi problemi koje je prof. Traljić postavio, načeo ili riješio. Njegov doprinos hrvatskoj i bosansko-hercegovačkoj povijesnoj znanosti sastoji se u tome što je zahvatio ranije netaknute probleme i što mu se rezultati istraživanja temelje na izvornoj arhivskoj građi iz naših i stranih arhiva. Šteta je što su neki njegovi planovi ostali nerazrađeni, a radovi nedovršeni, primjerice, Skradin pod turskom upravom, Zadar od ciparskog rata do mira u Požarevcu, politički i ekonomski odnosi Turskog Carstva i Mletačke Republike od 14. stoljeća pa dalje, karavanska trgovina između Bosne i Hercegovine i Dalmacije u 19. stoljeću, zatim pomorski motivi u filigranologiji od početka do 19. stoljeća, arhivalije u Husrevbegovoj knjižnici u Sarajevu, pregled razvoja muslimanskog školstva i dr.

Svoj istraživački rad, prof. Traljić lijepo je spajao s nastavnim radom u dodiplomskom i postdiplomskom studiju. Kao vrstan znalac slavenske paleografije najprije je predavao na paleografsko-arhivističkom tečaju, koji je priredila Akademija u Zagrebu, zatim, honorarno, Slavensku paleografiju (1958—1962) na Odsjeku za slavistiku i Povijest naroda Jugoslavije do konca 18. stoljeća na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zadru. Od jeseni 1980. predaje Opću povijest srednjega vijeka, u stalnom radnom odnosu, i Hrvatsku povijest od početka 16. do konca 18. stoljeća, u produženom radu. Bio je nesebičan u poklanjanju znanja studentima, strog u zahtjevima, ali pravedan u vrednovanju, dobar psiholog, te su ga zbog stručnih, pedagoških i ljudskih kvaliteta studenti poštovali i voljeli.

Profesor Seid Traljić proveo je u Zadru više od četvrt stoljeća, može se reći, zrelo doba svoga stvaralaštva. U Historijskom institutu, odnosno u Zavodu za povijesne znanosti JAZU i Filozofskom fakultetu ostvario je najvrednije rezultate na znanstvenom, stručnom, pedagoškom i kulturnom planu.³ Bio je član više stručnih udruženja i društvenih organizacija. Svaku dužnost savjesno i odgovorno je obavljao, primjerice, kada je bio tajnik ili potpredsjednik Povijesnoga društva

³ U više navrata održao je nekoliko predavanja u Usmenoj zadarskoj reviji, Historijskom institutu Akademije u Zadru i Povijesnom društvu u Zadru. Također je sudjelovao na više znanstvenih skupova i kongresa povjesničara, ponajviše s referatima.

u Zadru ili tajnik zadarskoga Društva za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije. Neko vrijeme je bio upravitelj — zamjenik voditelja Zavoda za povijesne znanosti JAZU u Zadru.

Na kraju može se još reći da je prof. Seid M. Traljić bio čovjek široke kulture i znanja, tih i nenametljiv, neposredan u ophođenju sa svima, pun vjere u čovjeka, te je stoga stekao izuzetno štovanje kod svih koji su ga poznavali. Živio je skromnim i radnim životom, tiho i nenametljivo. Njegovom smrću Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta u Zadru izgubio je vrijednoga nastavnika, a povijesna znanost zaslužnoga istraživača hrvatske povijesti u Dalmaciji⁴ pod turskom upravom, a time i jedinoga turkologa na ovim našim stranama. Radni ljudi našega fakulteta izgubili su u njemu dragoga kolegu iznimna poštenja i skromnosti, a grad Zadar uglednoga građanina i napose plemenitoga čovjeka.

BIBLIOGRAFIJA RADOVA PROF. SEIDA M. TRALJIĆA (1934—1979)*

1. Narodna tradicija o sarajevskom gradu, *Islamski svijet*, br. 79, Sarajevo 1934, str. 18.
2. Hadži Mujaga Hadži Bešlija, *Novi Behar*, br. 23, Sarajevo 1934, str. 252-253.
3. Ropstvo Gabelkinje Fate, *Novi Behar*, br. 23, Sarajevo 1934, str. 361.
4. Sarajevski grad na Vratniku, *Novi Behar*, br. 14, Sarajevo 1934/35, str. 231-232.
5. Iz narodne tradicije sarajevskih muslimana, *Islamski svijet*, br. 133, Sarajevo 1935, str. 6.
6. O našim prezimenima, *Novi Behar*, br. 21, Sarajevo 1936, str. 301-302.
7. Merhum H. Mehaga Grđo, *Muslimanska svijest*, br. 8, 23. IV, Sarajevo 1936, str. 5.
8. 25-godišnjica hrvatskog «Mevluda» Arifa Sarajlije, *Muslimanska svijest*, br. 10, 7. V, Sarajevo 1936, str. 7.
9. Džamije i mesdžidi kojih je u Sarajevo nestalo, *Muslimanska svijest*, br. 17, 17. VI i br. 20, 9. VII, Sarajevo 1936.
10. Hrvatska nacionalna svijest i rad omladine među našim svijetom, *Muslimanska svijest*, br. 25, 31. VIII, Sarajevo 1936, str. 3.
11. Uzroci neuspjeha srednjih škola, *Muslimanska svijest*, br. 26, 10. X, Sarajevo 1936, str. 3.
12. Povijest Bosne, *Muslimanska svijest*, br. 26, 10. X, Sarajevo 1936, str. 4.
13. Alkohol i omladina, *Muslimanska svijest*, br. 27-28, Sarajevo 1936, str. 7.
14. Sarajevski grad Vratnik, *Jugoslavenski list*, br. 227, 20. IX i br. 239, 10. X, Sarajevo 1937.
15. *Sarajevski grad Vratnik*, Sarajevo 1937, str. 3-64. (Pretiskano iz *Jugoslavenskog lista*).
16. Mustafa Muhliži efendija, književnik i učenjak, *Muslimanska svijest*, br. 31, 15. XII, Sarajevo 1936, str. 6.
17. Medresa Hadži Ismaila Misrije u Sarajevu, *El Hidaje*, br. 9, Sarajevo 1937-38, str. 136-137.
18. Sjećanje Sarajlija na Osman pašino doba, *Novi Behar*, br. 13-16, Sarajevo 1937-38.
19. Utjecaj Turaka na život bosansko-hercegovačkih muslimana, *Narodna uzdanica*, kalendar za 1938. godinu, str. 151-158.
20. Važne prinove u Husrevbegovoj knjižnici, *Obzor*, br. 17, 22. I, Zagreb 1938, str. 1-2.
21. Stari i novi kalendar, *Narodna uzdanica*, kalendar za 1939. godinu, str. 117-119.
22. Ibrahimaga Musakadić, *Narodna uzdanica*, kalendar za 1939. godinu, str. 159-161.
23. Muslimanske škole u Bosni i Hercegovini, *Hrvatski dnevnik*, 8. I, Zagreb 1939.

⁴ Na Filozofskom fakultetu u Zadru objavljeni znanstveni radovi priznati su mu kao ekvivalent magistarskom radu, te je na temelju toga prijavio doktorsku disertaciju pod naslovom: «Ekonomske veze Bosne sa sjevernom Dalmacijom u osamnaestom stoljeću s posebnim osvrtom na Zadar», koju nije stigao obraniti.

24. H. Hifzi Hasanalić: Povijest Seonice i njenih porodica, *Jugoslavenski list*, br. 37, 12. II, Sarajevo 1939, str. 8.
25. Beglerbeg i drugi predstavnici turske vlasti u Bosni, *Hrvatski dnevnik*, 21. V, Zagreb 1939, str. 13-14. (U suradnji s Ismetom Sarićem)
26. Skole za šgrte i hizmećarice (sluškinje) u starom Sarajevu, *Jugoslavenski list*, br. 196, 20. VIII, Sarajevo 1939, str. 5.
27. Gazi Husrevbegova knjižnica, *Hrvatski dnevnik*, br. 1270, 12. XI, Zagreb 1939, str. 15.
28. Zasluge Hamdije Kreševljakovića za povijest Sarajeva, *Novi Behar*, br. 1-6, Sarajevo 1939—40.
29. »Vezak vezla Adem kada...«, *Hrvatski dnevnik*, 21. VII, Zagreb 1940, str. 13.
30. H. Mehmed Handžić: Islamizacija Bosne i Hercegovine i porijeklo bosansko-hercegovačkih muslimana, *Novi Behar*, br. 13-18, Sarajevo 1939—40.
31. Esad ef. Kulović (1854—1917), *Hrvatski dnevnik*, br. 1405, 31. III, Zagreb 1940.
32. Katolici u turskim državnim školama u Bosni i Hercegovini, *Napredak*, kalendar za 1940. godinu, str. 123-126.
33. Muslimanski nadgrobnni spomenici, *Narodna uzdanica*, kalendar za 1940. go-
dinu, str. 192-210.
34. Dvije sedamdesetgodišnjice. Safvet beg Bašagić i Džamaludin Čaušević, *Hrvat-
ski dnevnik*, br. 1337, Zagreb 1940, str. 16.
35. Trgovina Bosne i Hercegovine na početku XIX stoljeća, *Hrvatski dnevnik*,
br. 1460, 26. V, Zagreb 1940, str. 15.
36. Edhem Muhabdić, Pedeset godina književnog i kulturnog rada, *Hrvatski dnev-
nik*, br. 1538, 11. VIII, Zagreb 1940, str. 15.
37. 70-godišnjica rođenja dra Safvetbega Bagašića, *Jugoslavenski list*, br. 135,
Sarajevo 1940, str. 4.
38. Kako je Fejzo Softa učio svoju djevojku čitati, *Hrvatski dnevnik*, 8. IX,
Zagreb 1940, str. 22.
39. Dr. Safvetbeg Bagašić, *Hrvatska smotra*, br. 11-12, Zagreb 1940, str. 643.
40. Arebica ili Hrvatica, *Narodna uzdanica*, kalendar za 1941. godinu, str. 138-145.
41. Džamija u Zagrebu, *Narodna uzdanica*, kalendar za 1943. godinu, str. 67-71.
42. Muslimani na našem sjeveru u najnovije doba. Džamija u Zagrebu. U spomen
otvaranja, Zagreb 1943, str. 101-106.
43. Prosvjetni lik narodnog junaka Alije Đerzeleza i njegovo štovanje u Bosni,
Hrvatski narod, br. 905, Zagreb 1943, str. 6-7.
44. Orientalistika na hrvatskom sveučilištu, *Hrvatska smotra*, br. 6, Zagreb 1943,
str. 413-416.
45. Orientalistika na hrvatskom sveučilištu, *Narodna uzdanica*, kalendar za 1944.
godinu, str. 65-70.
46. Dr. Safvetbeg Bašagić, *Vienac*, br. 2, Zagreb 1944, str. 66-73.
47. Kasim Hadžić, Muftija Šemsekadić, *Vienac*, br. 2, Zagreb 1944, str. 87-89.
48. Ahmed Muradbegović: Omer paša Latas u Bosni 1850—1852, *Novi Behar*, br.
5, Sarajevo 1945, str. 79-80.
49. Turski dokumenti u Bosni iz 2. pol. XV st., *Historijski zbornik*, br. 1-4, Za-
greb 1950, str. 420-422.
50. V. Popović, Agrarno pitanje u Bosni i turski neredi za vreme reformnog
režima, *Historijski zbornik*, 1-4, Zagreb 1951, str. 351-353.
51. Prilog bibliografiji bosansko-hercegovačke štampe, *Vjesnik bibliotekara Hr-
vatske*, II/1951, Zagreb 1952, str. 60-80.
52. Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, Nova serija II (1947), III (1948),
IV—V (1949—1950), VI (1951), *Historijski zbornik*, br. 1-2, Zagreb 1952, str.
159-165.
53. Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslavenskih naroda pod turskom
vladavinom, I i II, *Historijski zbornik*, br. 3-4, Zagreb 1952, str. 367-372.
54. Naše starine, Godišnjak Zemaljskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i
prirodnih rijetkosti NR Bosne i Hercegovine, I, 1953, *Historijski zbornik*,
br. 1-4, Zagreb 1954, str. 235-236.
55. Palinićev bosanski zbornik, *Zbornik Histroijskog instituta Jugoslavenske aka-
demije*, vol. I, Zagreb 1954, str. 169-187.
56. H. Kreševljaković, Kapetanije u Bosni i Hercegovini, Naučno društvo Bosne
i Hercegovine, Djela, V, Sarajevo 1954, *Historijski zbornik*, br. 1-4, Zagreb
1956, str. 187-189.
57. Čirilske isprave i pisma u Arhivu Jugoslavenske akademije, *Starine*, Knj.
XLVI, Zagreb 1956, str. 97-144.
58. Godišnjak Istoriskog društva Bosne i Hercegovine, VI/1954, VII/1955, *Hi-
storijski zbornik*, br. 1-4, Zagreb 1957, str. 227-230.
59. *Vodeni znakovi XIII i XIV st.*, Knj. 1—II, JAZU, Historijski institut, Zagreb
1957, str. 7-173 + crteži.

60. Naše starine, Godišnjak Zemaljskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti NR Bosne i Hercegovine, Sv. II/1954, III/1956, IV/1957, *Historijski zbornik*, Zagreb 1958—1959, str. 337-341.
61. Radovi Instituta JAZU u Zadru, I/1954, II/1955, III/1957, *Historijski zbornik*, Zagreb 1958—1959, str. 384-385.
62. Tursko-mletačko susjedstvo na zadarskoj krajini, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. IV—V/1959, str. 409-424.
63. Prve kontramarke u talijanskom papiru prema materijalu iz naših arhiva, *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, vol. II, Zagreb 1959, str. 151-165.
64. Cirilski spomenici u Bosni i Hercegovini, *Naše starine*, VI, Sarajevo 1959, str. 63-104.
65. Natko Nodilo kao urednik Narodnog lista, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. VIII/1961, str. 123-134.
66. Hamdija Kreševljaković, *Historijski zbornik*, br. 1-4, Zagreb 1960, str. 337-340.
67. Četiri barokna oltara u srednjoj Dalmaciji, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 13, Split 1961, str. 226-287.
68. Trgovina Bosne i Hercegovine s lukama Dalmacije i Dubrovnika u XVII i XVIII stoljeću, *Pomorski zbornik*, I, Zagreb 1962, str. 341-371.
69. Vrana pod turskom upravom, *Radovi Historijskog instituta JAZU u Zadru*, Sv. IX/1962, str. 337-358 + VII tab.
70. Pisma Mihovila Pavlinovića F Račkom i J. J. Strossmayeru šezdesetih godina 19. stoljeća, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. X/1963, str. 397-416.
71. Izvoz bosanske robe preko splitske luke u XVIII stoljeću, *Pomorski zbornik*, knj. 3, Zadar 1965, str. 809-827.
72. Zadar i turska pozadina od XV do potkraj XIX st., *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. XI—XII/1965, str. 203-227 + II tab. Izašlo u zborniku *Grad Zadar — presjek kroz povijest*. Institut JAZU, Zadar 1966.
73. Vođeni znakovi u dokumentima i rukopisima samostana sv. Marije u Zadru, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. XIII—XIV/1967, str. 267-274 + XI tab. Izašlo u zborniku *Kulturna baština samostana sv. Marije u Zadru*, Zadar 1968.
74. Nin pod udarom tursko-mletačkih ratova, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. XVI—XVII/1969, str. 529-548. Izašlo u zborniku *Povijest grada Nina*, Zadar 1969.
75. Rapporti commerciali della Bosnia con le Marche nei secoli XVII e XVIII, *Quaderni storici*, gennaio-aprile, Ancona 1971, str. 246-253.
76. Vrana i njezini gospodari u doba turske vladavine, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. XVIII/1971, str. 343-377 + I tab. Izašlo u zborniku *Povijest Vrane*, Zadar 1971.
77. Prilozi poznavanju trgovačkih veza Bosne s Ankomom i Senigalijom u XVII i XVIII stoljeću, *Pomorski zbornik*, knj. 8, Zadar 1970, str. 643-656.
78. Drniš šesnaestog i sedamnaestog stoljeća, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. 19/1972, str. 393-404.
79. Tursko-mletačke granice u Dalmaciji u XVI i XVII st., *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, Sv. 20/1973, str. 447-458 + II tab.
80. Izvoz drva preko Obrovca krajem XVI st., *Radovi Centra JAZU u Zadru*, Sv. 21/1974, str. 261-269.
81. Organizacija turske vlasti, *Adriatica maritima*, Institut JAZU u Zadru, Sv. 1/1974, str. 243-254.
82. Dva priloga povijesti šibenske trgovine sredinom 17. stoljeća, *Radovi*, Razdio filoloških znanosti, 9, Razdio društvenih znanosti, 6, Sv. 14—15, Filozofski fakultet, Zadar 1976, str. 569-574.
83. Husrevbegov boravak i rad u Dalmaciji u XVI i XVII st., *Analizirane Husrevbegove biblioteke*, V-VI, Sarajevo 1978, str. 7-21.
84. Manzere i kastrere, brodovi za prijevoz živog blaga iz Zadra u Mletke, *Adriatica maritima Centra JAZU u Zadru*, Sv. 2/1978, str. 213-221 + III tab. i I tabl.
85. Veze Zadra i okolice s turskim pograničjem u Barakovićevo doba, u zborniku *Juraj Baraković o 350. obljetnici smrti*, Zadar 1979, str. 83-96 + prilozi.

Stijepo Obad

* U ovom popisu nalaze se, gotovo, sve bibliografske jedinice koje je napisao prof. Traljić, ali je moguće da se nađe još poneka u zagrebačkoj i sarajevskoj periodici ili nekoj drugoj publikaciji. Za pomoć u sastavljanju ove bibliografije zahvaljujem Mahmudu Traljiću, višem bibliotekaru Narodne biblioteke u Sarajevu.